وطن امروز
روزنامه سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی
صاحب‌امتیاز: مهرداد بذرپاش
مدیرمسئول: محمد آخوندی سردبیر: رضا شکیبایی
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی، بین حافظ و خیابان ولیعصر(عج) کوچه سعید، پلاک ۹
روابط عمومی: ۶۶۴۱۳۷۹۲ تحریریه: ۶۶۴۱۳۷۸۳
نمابر: ۶۶۴۱۴۱۳۷ پیام‌گیر: ۶۶۴۱۳۹۴۲
سازمان آگهی‌ها: ۶۱۰۸۶۱۶۳
پست الکترونیک: info@vatanemrooz.ir
چاپ: شرکت رواق روشن مهر

افق

اذان ظهر: ۱۱:۵۰ غروب آفتاب: ۱۶:۵۳
اذان مغرب: ۱۷:۱۳ نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۰۶
اذان صبح فردا: ۵:۲۱ طلوع آفتاب: ۶:۴۸

کلام نور

سزاوار است انسان عاقل رأی خردمندان را به رأی خود بیفزاید و دانش علما را بر دانش خویش اضافه نماید.
حضرت علی(ع)

راهنما

برنامه‌های امروز سیما

شبکه	عنوان برنامه	پخش
۱	مجموعه داستانی برابر اصل	۱۴:۴۵
۱	یک زندگی ساده	۸:۰۰
۱	مجموعه داستانی برابر اصل	۲۲:۱۵
۳	فیلم سما در آتش	۲۰:۲۰
۳	پخش مستقیم فوتبال میلان - اینتر	۲۲:۱۵
۴	سینما سینما با تحلیل	۲۲:۱۵
۵	رنگین کمان	۱۴:۲۵
۵	سریال جاده چالوس	۲۳:۰۵
۵	ساعت ۲۵	۰۰:۴۵
ورزش	فوتبال ۱۲۰ (تکرار اول)	۹:۰۰
نمایش	دارالتادیب	۱۳:۰۰
نمایش	مامور مخفی	۱۵:۰۰
نمایش	کنت مونت کریستو	۱۷:۰۰
نمایش	نامه‌ای به ناشر محترم	۱۹:۰۰
نمایش	قضاوت منصفانه	۲۱:۰۰
نمایش	هدف امت	۲۳:۰۰

یادداشت میهمان

بازی سیاسی محیط‌زیست با سلامت مردم

ادامه از صفحه اول

مشکل دیگر عدم ارائه آمار کارشناسی از میزان آلودگی بنزین وارداتی بوده و دیگر اینکه شرکت کنترل کیفیت هوای تهران نیز در کنار محیط‌زیست قرار گرفته و موضع شفاف نمی‌گیرد. حتی احتمال دارد با توزیع بنزین وارداتی یورو ۲ که استاندارد آن از بنزین پتروشیمی‌ها هم کمتر است، نسبت به گذشته هوا آلوده‌تر باشد از این جهت است که محیط‌زیست و شرکت کنترل کیفیت هوا برخلاف ادعای بهتر شدن هوا با بنزین وارداتی، گزارش ارائه نمی‌دهند. بنده معتقدم کیفیت بنزین تولید داخل بهتر از نوع وارداتی بوده و مشاهده می‌شود ادعای واردات بنزین یورو ۴ از سوی مسؤولان صحت ندارد.

بعد دیگر این موضوع سیاسی‌شدن آلودگی هوا، محیط‌زیست و سلامت شهروندان است که یک معضل بزرگ است، چرا باید دستگاه‌های مرجع و تخصصی به‌دست شخصیت‌های «سیاسی‌کار» سپرده شود که به نظر بدترین نوع انتصاب است. خانم ابتکار اگر می‌خواهد کار سیاسی کند بهتر است در مناصب دیگر فعالیت کند زیرا سلامت مردم و جامعه نه‌تنها شوخی‌بردار نیست؛ بلکه اعتماد مردم نسبت به سازمانی که باید کاملا تخصصی و مردم‌دوست باشد، خدشه‌دار می‌شود. دیگر اینکه نفع مسؤولان محیط‌زیست در بنزین وارداتی چیست که ادعای پاکی هوا می‌کنند در حالی که هیچ تاثیری نداشته و مدتی است در برابر آلوده بودن آن سکوت می‌کنند. پیشنهاد این است که موضوع سلامت و محیط‌زیست به دست نهادهای فنی و تخصصی مستقل سپرده شود تا قضاوت غیرسیاسی با حضور مخالفان و موافقان بنزین توزیعی صورت گرفته و موضوع به حاشیه کشیده نشود. به نظر می‌رسد عده‌ای قصد زمین زدن دولت را داشته و اجازه نمی‌دهند دولت کار اصلی و مسؤولیت خود را انجام دهد. متاسفانه برخی اصلاح‌طلبان افراطی در مجموعه دولت ورود کرده‌اند که نگران‌کننده است و به نفع دولت و نظام عمل نمی‌کنند و این زیبنده نیست به همین علت رئیس‌جمهور محترم نباید اجازه سوءاستفاده به برخی افراد را بدهند تا خدای ناکرده، مباحث سیاسی سرفصل کارها نشود زیرا آسیب جدی به همراه دارد و به جای ارائه راهکارهای عملی اصل موضوع منحرف می‌شود.

قطعا مجلس و نهادهای نظارتی به موضوع آلودگی هوای تهران ورود خواهند کرد تا عملکرد توزیع بنزین وارداتی مورد ادعای مسؤولان از لحاظ پاکی مشخص شود و در کنار آن نیز مسؤولان و مدیران علاوه بر نظارت بهتر و بیشتر بر شرکت کنترل کیفیت هوا، با اقدامات عاجل که مهم‌ترین آن، بهبود وضعیت ناوگان حمل و نقل عمومی و تشویق مردم به استفاده از آن است، گامی در جهت کاهش آلایندگی هوا بردارند.

***نماینده مردم دشتستان و عضو کمیسیون انرژی مجلس**

آب‌وهوا

اراک	۹ / ۲-	زنجان	۱۱ / ۱-
اردبیل	۹ / ۲	ساری	۱۴ / ۱۰
ارومیه	۱۳ / ۱	سمنان	۱۴ / ۱۰
اصفهان	۱۴ / ۰	سنندج	۱۶ / ۲
اهواز	۲۷ / ۱۲	شیراز	۱۹ / ۳
ایلام	۱۶ / ۲	شهرکرد	۱۳ / ۲-
بجنورد	۸ / ۵	قزوین	۱۴ / ۲
بیرجند	۱۸ / ۰	قم	۱۷ / ۴
بندرعباس	۲۹ / ۱۹	کرج	۱۴ / ۳
بوشهر	۲۵ / ۱۷	کرمان	۱۹ / ۰
بوموسی	۲۹ / ۲۰	کرمانشاه	۱۶ / ۲
تبریز	۱۳ / ۲	گرگان	۱۳ / ۸
تهران	۱۶ / ۶	مشهد	۱۲ / ۳
خرم‌آباد	۱۸ / ۳	همدان	۱۲ / ۱-
رشت	۱۴ / ۱۰	یاسوج	۱۶ / ۱-
زاهدان	۱۴ / ۱۰	یزد	۱۷ / ۵

تقویم تاریخ

■ همپیمان شدن حضرات آیات بهبهانی و طباطبایی به منظور نیل به مشروطه (۱۲۸۴ ش)

انتشار عکس موسیونوژ بلژیکی، مدیرکل گمرک ایران با لباس روحانیت شیعه در مجلس لهو و لعب، خشم مردم متدین و علما را برانگیخت. در این میان، کوبنده‌ترین و مؤثرترین اعتراض از جانب سیدعبدالله بهبهانی، عالم بزرگ تهران مشاهده شد. مظفرالدین‌شاه در پی اعتراضات سهمناک آیت‌الله بهبهانی، نامه‌ای به او نوشت و به برآوردن خواسته‌های وی تعهد سپرد اما با آرام شدن مردم و فروکش کردن هیجان‌های نخستین، اقدامی از سوی شاه قاجار در این باره صورت نگرفت و این بار، بهبهانی مصمم شد به همراهی دیگر علما، نهضت را شوری تازه ببخشد. براین اساس، مقصود خود را با علمای نامدار و بزرگ تهران در میان گذاشت که در این میان تنها سیدمحمد طباطبایی اظهار داشت که به خاطر مشروطه، حاضر است بهبهانی را همراهی کند. آیت‌الله بهبهانی نیز همکاری طباطبایی را مغتنم شمرد و دوم آذر ۱۲۸۴ش به منزل طباطبایی رفت و پس از مذاکره، همپیمان و متفق شدند که در مبارزه علیه استبداد و ظلم حکومت تا رسیدن به هدف اصلی یعنی مشروطه، از یاری یکدیگر باز نایستند. آیت‌الله بهبهانی شخصیتی بی‌باک، شجاع و سرسخت بود و آیت‌الله طباطبایی، عالمی متقی، پاکدامن، آگاه به علوم زمان و اوضاع سیاسی جهان. در واقع دو ویژگی ممتازی که هر رهبر برای پیروزی نهضت بدان نیازمند است، یعنی سازش‌ناپذیری و درایت، به‌وسیله اتحاد بهبهانی و طباطبایی حاصل شد و پیروزی‌های بعدی را ممکن کرد تا به مشروطه دست یافت.

■ تشکیل «کمیته دفاع ملی» در قم در جریان جنگ اول جهانی (۱۲۹۴ ش)

پس از تجاوز ارتش روس به ایران در جریان جنگ اول جهانی و پیشروی تا نواحی اطراف تهران و انحلال مجلس شورای ملی، طبق هماهنگی به عمل آمده با احمدشاه قاجار، قرار بر این شد که شاه به طرف اصفهان حرکت کند و پایتخت به آن شهر منتقل شود اما پس از مذاکرات بسیار با نمایندگان روس و انگلیس نظر احمدشاه تغییر کرد و به اطلاع دربار رسید که قوای روس به پایتخت حمله نخواهند کرد. در این حال، عده‌ای از نمایندگان مجلس، روحانیان بلندپایه و تجار تهران، پایتخت را به قصد قم ترک کردند و در قم، کمیته دفاع ملی را تاسیس کردند. در این حال فرمان جهاد علیه روس از طرف علما صادر شد و هیاتی مامور تدارک اسلحه شد. در همین ایام، قوای جنگی روسیه، شهر ساوه را تصرف کرده، به سمت قم پیشروی کردند. اعضای کمیته دفاع ملی که قوای مهاجم را در پیش روی خود دیدند، به سرعت رهسپار اصفهان شدند و پس از چند روز توقف، به سمت کرمانشاه حرکت کردند. قوای روسیه نیز پس از تصرف ساوه، شهرهای قم و کاشان را اشغال کردند و برای مقابله با کمیته راهی کرمانشاه شدند. این کمیته در کرمانشاه، دولت موقتی تشکیل داد و به جنگ روس‌ها رفت. پس از چندین درگیری بین قوای روس و انگلیس با کمیته دفاع ملی، این کمیته مجبور شد جای خود را تغییر دهد و مدتی در قصرشیرین و موصل در عراق اقامت کرده، سرانجام به استانبول رفتند. این کمیته و دولت موقت در اردیبهشت سال بعد با نامی دیگر اعلام موجودیت کرد اما سرانجام پس از پایان جنگ منحل شد.

■ هجوم وحشیانه ایادی رژیم پهلوی به حرم مطهر امام رضا(ع) (۱۳۵۷ ش)

روز دوم آذر ۱۳۵۷ در مشهد تظاهرات آرامی از طرف مردم به‌وقوع پیوست و تظاهرکنندگان وارد صحن حرم امام رضا(ع) شدند. ناگهان نظامیان رژیم، مردم را به گلوله بستند و عده‌ای از مردم مبارز جان خود را از دست دادند. گلوله‌باران بارگاه مقدس حضرت ثامن‌الحجج(ع) خشم مردم را چندین برابر کرد و عکس‌العمل علما را به بار آورد. حضرت امام خمینی(ره) طی پیامی یادآور شدند: دولت یاغی نظامی، به امر شاه، تر و خشک را به آتش کشیده و یکی از بزرگ‌ترین ضربه‌های این جنایتکار به اسلام، به مسلسل بستن بارگاه قدسی علی بن موسی‌الرضا(ع) است. پس از آن، امام، روز ۵ آذر را عزای عمومی اعلام کردند. متعاقب پیام امام، سایر آیات عظام و مراجع تقلید نیز پیام‌هایی در محکوم کردن عملیات نظامیان در مشهد فرستادند و روز عزای ملی را تایید و بر آن تأکید کردند.

قاب روز

عکس: AFP

فلسطین ـ درگیری جوانان فلسطینی حامی مسجدالاقصی و پلیس صهیونیستی در رام‌الله

خبر

تعرفه واردات خودرو برای سال آینده مشخص نشده است

در رابطه با تعرفه واردات خودرو و میزان درآمد گمرک در سال ۱۳۹۴ هیچ تصمیم‌گیری صورت نگرفته است. رئیس کل گمرک ایران گفت: در رابطه با تعرفه واردات خودرو و میزان درآمد گمرک در سال ۱۳۹۴ هیچ تصمیم‌گیری صورت نگرفته است. به گزارش ایلنا، مسعود کرباسیان افزود: پیشنهادی از سوی گمرک در رابطه با تعرفه واردات هیچ کالایی و میزان درآمد این سازمان در بودجه ۱۳۹۴ اعلام نخواهد شد چراکه گمرک تصویب‌کننده قانون بودجه نیست. وی تصریح کرد: مسؤولان ذیربط میزان درآمد و تعرفه کالا را اعلام می‌کنند و گمرک نیز نسبت به حجم واردات کالا و تعرفه کالا تنها پیش‌بینی خود از تحقق بودجه را اعلام خواهد کرد. نایب رئیس اتاق بازرگانی ایران افزود: به طور مثال در سال گذشته بنابر آمار ۵۱ میلیارد دلار واردات کالا و ۲ میلیارد دلار واردات خودرو اعلام شد که با توجه به ۴۰ درصد تعرفه واردات خودرو و ۷درصد نرخ موثر میزان درآمد گمرک در بودجه برابر با میزان تعریف شده مصوب شد. وی درباره تحقق میزان درآمد پیش‌بینی شده گمرک در سال جاری، گفت: امید است تا پایان سال جاری ۱۰۰ درصد بودجه محقق شود.

سلام وطن

پیامک: ۳۰۰۰۸۸/ تلفن: ۶۶۴۱۳۹۴۲

■ با این آلودگی‌ای که هوا دارد و کسانی برخلاف مسؤولیتی که عاشقانه دنبالش بودند تا بار دیگر آن را به‌دست آورند، حالا اصلا نه راهکاری دارند و نه برنامه‌ای داشته‌اند، مردم چه باید بکنند؟ تا کی تعطیل کردن و اجازه ندادن به خودروها برای تردد؟ آیا نباید مسؤولان راهکاری اساسی بیندیشند و آن را پیاده کنند؟ آیا سیاسی‌کاری و انواع بداخلاقی و فرافکنی و طرح چندباره ادعاهایی که کارشناسان علم پزشکی آن را بارها رد کرده‌اند، وظیفه‌تان است یا انجام مسؤولیت محوله؟ خانم! چه جوابی دارید؟

کریم‌فر

■ اگر این وضع آلودگی هوا ادامه داشته باشد و مسؤولان هم بی‌تفاوت باشند، چگونه می‌توانند پاسخ بدهند؟ آیا این رفتار درست است؟ چرا مانند محتوای مذاکرات هسته‌ای درباره این موضوع هم سکوت کرده‌اند؟ مردم را نامحرم ندانید آقایان و خانم‌های مسؤول.

ساداتی

■ با آنکه ایران همه مواردی را که آمریکا درباره مساله هسته‌ای خواست انجام داد ولی هنوز هم باج‌خواهی و زیاده‌طلبی می‌کند و با آنکه وضع داخلی و بین‌المللی‌اش خوب نیست و دیگر کدخدا وجود خارجی ندارد ولی باز هم از موضع بالا با مذاکره‌کنندگان ما صحبت می‌کند؛ به خاطر همین هم مذاکرات تاکنون نتیجه نداشته. باید مذاکره‌کنندگان ما با اقتدار با آن رژیم گفت‌وگو کنند.

مرادی‌خواه

یادداشت روز

امیرکبیر و مذاکرات ۱+۳

ادامه از صفحه اول

اوایل سال ۱۲۳۷ هجری مذاکرات صلح بین نمایندگان ۲ دولت در تهران و ارزروم آغاز شد. فتحعلی‌شاه شرایط صلح را که از آن جمله پرداخت خراج سالانه از طرف عثمانی به ایران بود به اطلاع سلطان عثمانی رسانید ولی سلطان از قبول آن سرپیچی کرد و خود طی نامه‌ای مواد اساسی عهدنامه را نوشت و به تهران فرستاد. فتحعلی‌شاه بدون آنکه متوجه ضعف کلی نیروهای ترک و موقعیت مناسب سیاسی و نظامی ایران در برابر عثمانی باشد و شاید برای خاتمه دادن به جنگ‌ها و زد و خوردهایی که تمام دوره سلطنت او را گرفته بود، با پیشنهاد سلطان عثمانی موافقت کرد و دستور داد تفصیل قرارداد تهیه و به امضای نمایندگان ۲ طرف برسد.

این عهدنامه که به عهدنامه ارزروم اول مشهور است سرانجام در سال ۱۲۳۸ به امضای هر دو کشور رسید. از مفاد اساسی این عهدنامه که یک مقدمه و ۷ ماده داشت، تسهیل در صادرات کالاهای ایران از طریق عثمانی به کشورهای اطراف مدیترانه و نیز تسهیل در مسافرت مردم ایران به مشاهد متبرکه در کربلا و نجف و جلوگیری از اذیت و آزار آنها بود. اما خطوط مرزی همچنان در این عهدنامه مبهم و بلاتکلیف ماند و به قرارداد ۱۱۵۶ق نادرشاه ارجاع شد در حالی که در آن قرارداد هم روشن نبوده است. اختلافات ارضی و مشکلات سرحدی همچنان در مرز غربی از سلیمانیه تا خرمشهر باقی ماند. تعیین نشدن خطوط مرزی و مشخصات جغرافیایی نقاط سرحدی، به صورت یک مشکل سیاسی موجب تیرگی روابط دولت می‌شد و بهانه‌های لازم را برای فشارهای استعماری روسیه و مداخله‌های انگلستان و دست‌اندازی و تجاوز مرزداران عثمانی به مرزهای ایران می‌داد.

این موضوع در سال ۱۲۵۴ هجری به واقعیت پیوست؛ زمانی که محمدشاه قاجار هرات را به محاصره خود درآورده بود، پاشای بغداد زمان را مغتنم شمرد و به خرمشهر (که در آن زمان محمره نامیده می‌شد) هجوم برد. مردم محلی در مقابل این هجوم دفاع جانانه‌ای کردند ولی در برابر سپاه زمینی و دریایی پاشا شکست خوردند و تلفات زیادی دادند. سپاهیان عثمانی شهر را غارت کردند، جمعی از مردان را به قتل رساندند و عده‌ای از زنان و دختران خرمشهر را به اسارت بردند. محمدشاه پس از اطلاع از این حمله و قتل و غارت، سفیرانی را به استانبول فرستاد و خواستار عذرخواهی و عزل و مجازات پاشای بغداد و جبران خسارت‌های وارده به خرمشهر شد. اما دولت عثمانی که خرمشهر را جزو امپراتوری خود می‌دانست، از قبول خواسته‌های ایران سرپیچی کرد. در همین موقع، سپاه عثمانی که در مصر مشغول نبرد بود، از مصریان شکست سختی خورد و بخش مهمی از ناوگان جنگی عثمانی به تصرف مصریان درآمد.

این شکست، برتری نظامی را به ایران داد و محمدشاه تصمیم گرفت به بغداد حمله و کربلا و نجف را تسخیر کند. اما سفیران روس و انگلیس که می‌دانستند عثمانی با شکست از مصریان حالا در موضع ضعف قرار دارد و ایران در این جنگ پیروز خواهد شد، با فشار بر دولت ایران و بویژه میرزاآقاسی که خود سر و سری با انگلستان داشت، جلوی حمله ایران به بغداد را می‌گیرند و درنهایت موافقت ایران را برای تشکیل کمیسیون حل اختلاف مرزی به دست می‌آورند.

کمیسیون حل اختلاف برای مذاکره و اخذ تصمیم درباره حدود مرزی ۲ کشور، در سال ۱۲۵۹ هجری در ارزروم تشکیل شد.

نماینده ایران در این مذاکرات یک بار دیگر وزیر نظام میرزاتقی‌خان امیرکبیر بود؛ نماینده‌ای که حالا به کمال بلوغ سیاسی و نظامی رسیده بود.

این کمیسیون متشکل بود از نمایندگان دولت‌های روس، انگلیس و عثمانی. امیرکبیر در این کمیسیون باید برای تعیین حدود مرزی و تثبیت حاکمیت ایران بر شهرهای غرب، شمال غرب و جنوب ایران، دور یک میز مذاکره به مصاف نه‌تنها دولت عثمانی بلکه نمایندگان روس و انگلیس هم می‌رفت. رابرت کرزن یکی از نمایندگان انگلیس در این مذاکرات درباره امیرکبیر می‌نویسد: «این شخص از تمام نمایندگان عثمانی، انگلیس و روسیه که در این وقت در ارزنة‌الروم بودند قابل ملاحظه‌تر و ممتازتر بود و با هیچ‌یک از آنها قابل مقایسه نبود».

مذاکرات به هیچ‌وجه آسان نبود. قریب ۴ سال و نیم به طول انجامید و دولت‌های عثمانی و روس و انگلیس برای به زانو درآوردن امیر از هیچ کوششی فروگذار نکردند. آنها حتی کار را به جایی کشاندند که اوباش شهر ارزروم به اردوی امیرکبیر هجوم آوردند و تعدادی از همراهان او را مجروح ساختند و حتی خود امیر نیز جراحت برداشت، خانه‌ای که در آن اسکان داشتند ویران شد و اموال‌شان به غارت رفت و ۲ تن از همراهان امیر کشته‌شدند.

از سوی دیگر روس و انگلیس از ضعف و سرسپردگی درباریان قاجار نیز نهایت استفاده را کرده و دربار را هم در مقابل اراده و تصمیم امیرکبیر قرار دادند به نحوی که هرازگاه نامه‌ای از دربار به ارزروم می‌رسید و موقعیت را برای امیر سخت و سخت‌تر می‌کرد. امیرکبیر ناچار مبارزه سختی را با دربار نیز آغاز کرد.

بعد از چهار سال و نیم مذاکره سخت و جانفرسا، سرانجام نمایندگان روس، انگلیس و عثمانی در برابر اراده آهنین امیر تسلیم شدند؛ حاکمیت ایران را بر خرمشهر پذیرفتند، حق کشتیرانی ایران را در شط‌العرب (اروندرود) اقرار و حدود مرزی ایران را در سرتاسر مرزهای غربی مشخص کردند؛ یعنی همان مرزی که امروز نیز مرز میان ایران و عراق شناخته می‌شود.

معاهده «ارزنة‌الروم دوم» برقرار شد و امیرکبیر با پیروزی و سرافرازی کامل در یک نبرد دیپلماتیک سرانجام پیروزمندانه به ایران بازگشت.

اما ماجرای اختلاف مرزی و ادعاهای همسایه غربی نسبت به شهرهای ایران پایان نیافت. بعد از جنگ اول جهانی و فروپاشی عثمانی در سال ۱۹۱۸ میلادی و تشکیل دولت عراق در سال ۱۹۲۱، این کشور تازه‌تاسیس نیز چشم طمع به شهرهای ایران داشت. عراقی‌ها همچنان خرمشهر و شط‌العرب (اروندرود) را برای خود می‌خواستند.

مزاحمت‌های مرزی و زد و خوردهای همیشگی جریان داشت تا اینکه ماجرا به انعقاد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر منتهی شد که یک بار دیگر تثبیت مفاد همان معاهده ارزنة‌الروم امیرکبیر بود.

اما گویا خرمشهر و اروندرود چیزی نبود که همسایه غربی بخواهد از آن چشم بپوشد. عراق منتظر فرصت بود تا یک بار دیگر اشتباهات گذشتگان خود را تکرار و خرمشهر و اروندرود را از آن خود سازد. طلوع انقلاب اسلامی این توهم را در ذهن خودکامگان عراق دامن زد که حالا موقع مناسب فرارسیده است. قراردادهای گذشته پاره شد و خرمشهر و دیگر شهرهای ایران در شهریور ۱۳۵۹ یک بار دیگر از سمت همسایه غربی مورد هجوم و تاخت و تاز قرار گرفت. «خرمشهر» را «خونین‌شهر» ساختند و مانند بسیاری از شهرهای دیگر به اشغال خود درآوردند اما این بار حضرت امام خمینی و امت شهیدپرور حماسه‌ای آفریدند که تاریخ مانندش را به یاد ندارد و شد آنچه که همیشه تاریخ تا ابد باقی خواهد ماند. صدام پس از شکست از رزمندگان اسلام، سرانجام به قرارداد ۱۹۷۵ که در واقع همان قرارداد ارزنة‌الروم بود، بازگشت.

***

اما این قطعه تاریخ چه درس‌هایی برای امروز ما دارد؟

۱- دشمن تا در موضع ضعف قرار نگیرد پای میز مذاکره نمی‌آید. چنانکه هم در مذاکره اول و هم در مذاکره دوم ارزروم، دولت عثمانی در موضع ضعف نظامی قرار داشت و ایران در هر دو مورد دارای برتری دفاعی و نظامی بود.

۲- نقش ویژه رهبری؛ درک شرایط و نقاط ضعف و قوت خودی و دشمن، قدرت تصمیم‌گیری و تعیین چارچوب اساسی مذاکرات، نقش ویژه رهبری را عیان می‌سازد. در مذاکره اول با آنکه ایران برتری نظامی داشت ولی فتحعلی‌شاه این برتری نظامی و ضعف قوای عثمانی را درک نکرد و با گذشتن از خواسته‌های خود تن به قراردادی داد که خواست آنان بود و در مذاکره دوم نیز محمدشاه از برتری نظامی ایران سود نجست و از استفاده از قوای نظامی صرف‌نظر کرد.

۳- قراردادها و معاهدات تا جایی دوام دارد که کشور ما ایران همچنان قوی و نیرومند باشد؛ به محض اینکه دشمن ضعف یا سستی اندکی را در ما ببیند یا تصور کند، قراردادها را پاره کرده و به ادعاهای گذشته خود بازخواهد گشت.

۴- توان و برتری دفاعی و نظامی اصل انکارناپذیری است که مذاکره‌کنندگان را، پشت میز مذاکره در موضع برتر قرار می‌دهد.

۵- مرد اول مذاکره باید مردی توانمند، کامل و مسلط در جلسات باشد، در میز مذاکره باید بتواند دیگران را تحت تاثیر استدلال‌ها و روشن‌بینی‌های خود قرار دهد؛ چنانکه امیرکبیر بود. نمایندگان روس و انگلیس بعدها همواره عظمت روحی و شکوه کلامی امیرکبیر را خاضعانه مورد ستایش قرار می‌دادند.

۶- هرگونه ابهام در جملات و مفاد قرارداد می‌تواند موجب سوءاستفاده‌های بعدی قرار گیرد؛ سوءاستفاده‌هایی که گاه ممکن است به برپایی یک جنگ منجر شود.

۷- و نکته آخر اینکه؛ آنچه در یک مذاکره مهم در سطحی بین‌المللی به دست می‌آید، می‌تواند گریبانگیر نسل‌های آینده حتی در قرن‌های بعد شود، پس در تنظیم مفاد قرارداد باید پیامدهای درازمدت را بر منافع زودگذر ترجیح داد.